

CostTort.; «allò meteyx --- en tots aquells, que --- no poden demanar, *penjant* la condició o dia cert ---, los quals poden demanar après que la condició és passada o:1 dia ---» (ed. Ol., 193, 305).

La varietat moderna d'accs., siguin transitives o intransitives, ja la tenim àmpliament documentada en OPou: «*penjar* la olla en los capmascles», «claus y ganchos per *penjar* les ahines», d'altra banda: «cresol o canalobre que *penja*: *lychnus pensilis*»; «DE CUYNAR: los capmascles o cadena o serra, que *penja* a la paret de la llar, per tenir les olles: --- ad ignem *pendens*»; «les cordetes en les quals *pengen* les balances: *funiculi*»; «lo que *penjar* en les plantes, allí hon està la flor ---: *panicula*»; «*penjar*, tornar-se'n, lo vorm [la mucositat]: sorbere *mucum*», *TbPu.*, 223, 226, 227; 223, 200, 61, 233.

Fins avui l'ús de *penjar* resta general en tot el domini lingüístic: *penjà* fins al cim del Pallars (Tor de Vall Ferrera, 1932); *pénja* amb vocal tancada, com és d'esperar, en tots els dialectes; una pronúncia palatalitzada *pinjar* té en aquest mot molta menys extensió que en *minjar*, si bé no és inòida en localitats de l'extrem Oest, des d'on segueix encara en ús el mot cap a l'Alt Aragó, almenys fins a Bielsa: *pijá la ója*, l'embotit dit «el *bisbe*, el *piján* a la *çuminèra*» ('xemeinea'), 1965.

DERIV.: *Penjall* 'barra, tros de pell que penja' (BDC xx, 317); eiv.: més que un mer 'pendís' (*AlcM*), és 'terreny en pendent abrupte', de vegades 'penya-segat': «la costa segueix abrupta, cap als *penjalls* d'Aubarca y de Corona», Villangómez (*L'Any en Estampes*, 49), en altres llocs no tant: «una róta és un terreny que fa un *penjài*» Sta. Gertrudis de Fruitera (1963). Molts usos topogràfics relacionats: *penjat* adj. 'rost': «Lo Llomo és un tossal molt *penjat*» Cabdella, *Roca-Penjada* damunt Rialb d'Assua, «La Ribalera és un país *penjat*, que si 's desapegue un roc ---» Braní (1959). La substantivació un *penjat* és de tota la zona muntanyosa del cat. central: «el seu niu és molt gross: l'ull-de-bou sol fer-lo al mig d'un *penjat*» Horsavinyà (1981); «El Castell de St. Jordi és damunt d'un *penjàt*», «us hauríeu d'enfilars per un *penjàt* de pedres» Castellví de Rosanes (1953). També balear, almenys a les Pitiüses: *Els Penjats* són unes illetes o restinques que hi ha en els freus entre Eivissa i Formentera 1963 («Ahorcados», traducció bàrbara de pilots castellans).

També està en ús adjectival el participi actiu, *penjant*: «*Pala enfiesta* vol dir que és molt *penjàn*» (parlant dels estimballs del Turbó, Cercuran 1965; substantivat: «hi ha algunes clarianes a l'altre *penjant*» Fogars de Tordera (1970); cf. BDC xiv, 48; xx, 206.

Penjoll [fi S. xv]: «evitar de dir --- *penjoy* de raïms per dir *penjoll*», regles d'esquivar mots grossers, de Pau (i Fenollar); «*penjoy* de raïms: uvae pensiles; p. que penje de altre: appendix» en el dicc. de Nebrissa (81). La informació que porta sobre aquest mot *AlcM* en accs. i en pronúncies locals és notablement exacta: la vocal tònica, en síntesi, és ò en cat. or. i bal., però ó en val. i occid.; també pel que fa al timbre pe-

culiar de la lateral y/l/l, amb la reserva només que aquí el timbre ð sobreix un poc de l'àrea on això és normal: estic segur d'haver sentit bastantes vegades *penjó* a Bna. (*D'Ag.*, i a això es poden ja referir J. de Pau i Nebr.) i *penjó* tinc anotat a Cardós i Vall Ferrera (a Tor no sé si amb ó): parlant del fruit de la vinya, i dels grans vermells i «tapits» que fa el besurp (Tavascan, 1932-4);¹ de tota manera la ð reprèn almenys a Benasc, on en certes festes hi havia un joc d'habilitat per capturar pollastres de premi: «corrides de somès montats, sense regnes ni albarda, ta agarrà el *pijó* del pòll» (1965), i «racimo que se forma de unir con *filos* diversas clases de frutas para luego colgarlas y esperar su maduración: *Dóna-me ixo pincholl de pomes*» (Ferraz, 87).

Ja se'n servia el jove Verdaguier en l'esbortall de l'*Atl.* de 1867: «sobre 'ls pàmpols y pomes, y bells *penjols* de perles, / aixampla ales de gebre l'aucell del paradís / --- y esquivas merles / y a estones gemegar-hi lo tord anyoradís» (II, 31a); només és que, havent-l'observat MilàF, «creo que es *penjolls*» (i li titllava de «vulgar» *grays*, per *gralls*), el poeta ho mudà en *com un ruixat de perles*. «*Penjols* y extens ròssec» EmVilanova (*Plorant i Rient*, 85.6, i ja usà el mot en un passatge anterior); «malvat *penjoy* de forca!» MrnVayreda (*Sang Nova v*, viii, 398); «sos *penjolls* collarets», Maragall (1911, O. C., 102). És també *penjó*, amb sentit semblant, a Mallorca, i amb ò oberta: «En casa des penjat no digueu devallau aquest *penjoy*: dita proverbial (que el *DFgra*. equipara a la cast «mentar la sogà en casa del ahorcado», p. 603a).

En el P. Val. el mot no coincideix bé amb les accs generals (Giner i M. nota que allà diuen un *porró* (di raïm) per un *penjoll* («El Camí», 14-v-1934); però en altres accs. hi és molt viu: «*penjoll*: argamandell: pe dazo de tela, como paño, bayeta o lienço, que por lo roto no tiene ya uso alguno; los pedazos rotos que cuelgan de los vestidos ya viejos, de las camisas y otros géneros de ropa» (CROS, 1764, 181; Lamarca); però d'altres encara: «sempre se 'l vea ocupat y en un *penjoll* de claus en la mà», MGadea (*T. del Xè* I, 143); un *penjó* per una ensulsiada o «solsida», a Agres di Mariola (1962); «és una cova gran: a les parets s'h'veuen *penjóls* de rates-penaes» Dénia (1962).

Especialment tenint en compte que es tracta d'un mot general a tot el domini, i estrany a tot altre parla romànic, però ja antic, ens intriga com pogué néixe tal formació, puix que aquí el valor de -oi i de -oll és tot altre que el del conegut sufix hipocorístic, i no ho és pas menys l'aplicació aquí a un radical verbal

Com que *PENCULARE ha tingut altres concrecions a la Romània —fr. *pendiller*, oc. ant. *pendelbar*, i e REW, 6385 i altres dialectòlegs, veg. Prati, en far venir un it. *pendolare*, i toscà dial. *pendèura* 'gronxa dor', cf. encara *penzolare*, *pendolare*—; i, en tot cas una amplificació en -ULARE de *PENCICARE sempre er: fàcil, fóra ben lícit postular una base *PENCUCULU, PENCICULU, i admetre que la influència de *penjar* al terà *pen(d)oll en *penjoll*. Les variants anòmales amb -oi serien fàcilment comprensibles com a propagades :